

The European Law Students' Association

LATVIA

TIESAS PROCESA IZSPĒLE

**ADMINISTRATĪVAJĀS
TIESĪBĀS**

KĀZUSS

[1] Starp pieteicēju biedrību „Sēlijas zinātnei” kā nomnieku, AS „Daugavpils speciālā ekonomiskā zona”, kuras tiesību un pienākumu pārņēmēja ir pašvaldību kopīgā iestāde „Daugavpils speciālās ekonomiskās zonas pārvalde”, kā iznomātāju un Daugavpils pilsētas pašvaldību kā īpašnieku 2005.gada 1.maijā noslēgts zemes nomas līgums (turpmāk – Nomas līgums).

[2] Atbilstoši pieteicējas statūtiem tās kā biedrības mērķi ir: veicināt Latgales reģionā ekonomikas konkurētspēju, sekmēt inženiertehnoloģiju nozaru attīstību Latgalē, veicināt investīciju piesaisti inženiertehnoloģiju nozarē, sekmējot inovācijas, palielinot nozares uzņēmumu konkurētspēju, eksporta pieaugumu un radot jaunas darbavietas, u.c. ar komercdarbības veicināšanu saistīti mērķi gan Daugavpils speciālajā ekonomiskajā zonā¹ (turpmāk arī – DSEZ), gan visā Latgales reģionā.

[3] Saskaņā ar Nomas līgumu DSEZ pārvalde iznomā pieteicējai Daugavpils pilsētas pašvaldības īpašumā esošu zemesgabalu Daugavpilī, Saules ielā 1, ar kopējo platību 3 ha. Saskaņā ar līgumu zemesgabals iznomāts Zinātnes tehnoloģiju inovāciju parka būvniecībai. Nomas līgums arī nosaka, ka biedrībai „Sēlijas zinātnei” „ir tiesības normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā privatizēt iznomāto zemesgabalu”. Puses līgumā norādījušas, ka noslēgtais līgums ir publisko tiesību līgums.

[4] 2006.gada 9.augustā pieteicēja vērsās Daugavpils pilsētas domē ar ierosinājumu nodot privatizācijai iznomāto zemesgabalu. Ar Daugavpils pilsētas domes 2013.gada 28.februāra lēmumu atteikts nodot privatizācijai zemesgabalu.

Lēmumā norādīts, ka Daugavpils speciālās ekonomiskās zonas likuma² (turpmāk – DSEZ likums) 32.pants noteic, ka zemi un citu nekustamo īpašumu, kas atrodas Daugavpils speciālās ekonomiskās zonas komersanta pārvaldījumā vai īpašumā, Daugavpils speciālās ekonomiskās zonas pārvalde ir tiesīga atsavināt īpašumā DSEZ komersantiem. Pieteicēja saskaņā ar Komerclikuma 1.pantu nav uzskatāma par komersantu. Saskaņā ar Biedrību un nodibinājumu likuma 2.pantu biedrība ir brīvprātīga personu apvienība, kas nodibināta, lai sasniegtu statūtos noteikto mērķi, kam nav peļņas gūšanas rakstura. Līdz ar to pieteicēja nav atzīstama par subjektu, kurai pašvaldība būtu tiesīga nodot privatizācijai zemesgabalu.

[5] Nepiekrītot domes lēmumam, pieteicēja nolēma to pārsūdzēt. Pieteicēja 2013.gada 28.martā iesniedza Administratīvajā rajona tiesā pieteikumu par Nomas līguma izpildi, lūdzot tiesu uzlikt par pienākumu iestādei izpildīt Nomas līgumu. Biedrība uzsvēra, ka Nomas līgums nepārprotami paredz, ka pieteicējai „ir tiesības normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā privatizēt iznomāto zemesgabalu”.

Pieteicēja pieteikumā tiesai arī norādīja, ka tās darbība un mērķi ir atbilstoši privatizācijas mērķiem, un zemesgabala privatizācija ir pieļaujama. Pieteicēja saskaņā ar Biedrību un nodibinājumu likuma 3.pantu ir atzīstama par juridisko personu, kurai normatīvajos aktos nav noteikts aizliegums iegūt nekustamo īpašumu. Līdz ar to saskaņā ar privatizācijas jomu regulējošiem normatīvajiem aktiem nav konstatējami apstākļi, kas liegtu nodot zemesgabalu pieteicējai privatizācijas procedūrā. Piemērojot DSEZ likuma 32.pantu, dome jēdzienu „komersants” ir tulkojusi sašaurināti. Nav ņemta vērā konkrētā jēdziena nozīme attiecībā uz likuma „Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju” un DSEZ likuma mērķi. Lēmumā izdarītais secinājums par pieteicējas juridisko statusu ir nepilnīgs un neatbilstošs faktiskajai situācijai. Ne pārsūdzētajā lēmumā, ne normatīvajos aktos nav noteikti šķēršļi, kuru dēļ būtu liegts zemesgabalu nodot privatizācijai pieteicējai kā biedrībai. Gan normatīvie akti, gan Nomas līgums biedrībai ir radījis saprātīgi pamatojumu paļaušanos uz savu īpašuma tiesību –

---

¹ Izveidota kāzusa nolūkiem.

² Atrodams kāzusa pielikumā.

tiesību uz nekustamā īpašuma privatizāciju – īstenošanu. Tāpat biedrībai radīsies ievērojami zaudējumi veikto būvniecības investīciju apmērā, ja pieteicējai tiks liegts privatizēt zemesgabalu.

[6] Ar Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 31.marta lēmumu, ievērojot no privātpersonas tiesību ievērošanas principa atvasināto “saprātīgā pieteicēja” principu, ierosināta administratīvā lieta par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, kā atbildētāju pārstāvošu iestādi pieaicinot Daugavpils pilsētas domi.

[7] Ar Administratīvās rajona tiesas 2014.gada 31.marta spriedumu pieteicējas pieteikums tika apmierināts, uzliekot pienākumu atbildētājai pieņemt lēmumu par zemesgabala nodošanu privatizācijai pieteicējai. Tiesas spriedumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[7.1] Pieteicēja atbilstoši Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likumam (turpmāk – Privatizācijas pabeigšanas likums) iesniegusi pašvaldībā zemesgabala privatizācijas ierosinājumu. Privatizācijas pabeigšanas likuma 6.panta trešā daļa paredz, ka pašvaldības dome, lemjot par apbūvēta un neapbūvēta zemesgabala nodošanu privatizācijai, izvērtē, vai attiecīgais objekts vai zemesgabals ir nepieciešams valsts pārvaldes funkciju vai valsts vai pašvaldības komercdarbības veikšanai saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu. Atbildētāja pārsūdzēto lēmumu nav pamatojusi ar apsvērumiem par to, ka zemesgabals būtu nepieciešams Daugavpils pilsētas pašvaldībai tās administratīvo funkciju pildīšanai. Šādu pamatojumu konkrētajā situācijā arī grūti iedomāties, jo dome zemesgabalu pieteicējai ir iznomājusi uz 90 gadiem, faktiski atsakoties no zemesgabala izmantošanas. Vienlaikus arī nekustamā īpašuma nomas maksas gūšana nav Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.pantā paredzētais komercdarbības veikšanas gadījums.

[7.2] Tiesa arī secinājusi, ka no Nomas līguma izriet, ka zemesgabals ir Daugavpils pilsētas pašvaldības īpašums, kas atrodas DSEZ teritorijā, un tas ir nodots pārvaldes rīcībā atbilstoši DSEZ likuma 30.panta pirmajai daļai. Tātad ir jāvērtē iespējamie no DSEZ likuma izrietošie ierobežojumi zemesgabala nodošanai privatizācijā. Viens no gadījumiem, kad rīcība ar nekustamo īpašumu DSEZ teritorijā ir pakļauta īpašam režīmam, ir paredzēts DSEZ likuma 32.panta pirmajā daļā, kur noteikts, ka zemi un citu nekustamo īpašumu, kas atrodas DSEZ komersanta pārvaldījumā vai īpašumā, pārvalde ir tiesīga atsavināt īpašumā DSEZ komersantiem. Tomēr strīdus zemesgabals neatrodas DSEZ komersanta pārvaldījumā vai īpašumā. Proti, ne Daugavpils pilsētas pašvaldība kā zemesgabala īpašniece, ne pārvalde kā subjekts, kura rīcībā nodots zemesgabals, ne pieteicēja kā zemesgabala nomniece, nav DSEZ komersants. Tātad minētā tiesību norma izskatāmajā gadījumā nav piemērojama un neiestājas tajā paredzētās tiesiskās sekas – aizliegums atsavināt zemi personai, kas nav DSEZ komersants.

[7.3] Tāpat DSEZ likums tiešā tekstā neparedz, ka publiskai personai piederoša zeme, kas atrodas DSEZ teritorijā un ar kuru atbilstoši likuma 30.panta pirmajai daļai rīkojas pārvalde, būtu pārdodama tikai DSEZ komersantiem. Taču ir atsevišķas minētā likuma normas, kas liek noslikties par labu tieši šādam secinājumam. Tas ir jau iepriekš pieminētais DSEZ likuma 2.pants kopsakarā ar 5.panta otro daļu, kur paredzēts, ka šajā likumā noteiktajā kārtībā pārvalde, ja tas nepieciešams, iznomā vai pārdod DSEZ komersantiem DSEZ teritorijā esošo zemi un citu nekustamo īpašumu. Arī DSEZ likuma 31.panta pirmajā daļā noteikts, ka, slēdzot zemes un cita nekustamā īpašuma nomas līgumus, pārvalde var līgumā paredzēt to vēlāku atsavināšanu DSEZ komersanta – zemes un cita nekustamā īpašuma nomnieka īpašumā, ja tiek izpildīti visi likuma un līgumu nosacījumi. Tomēr minētie zemes atsavināšanas ierobežojumi, kā izriet no likumā lietotā jēdziena „pārdošana”, attiecas uz gadījumiem, kad publiskas personas zeme tiek atsavināta kā jebkura īpašnieka manta civiltiesisko attiecību ietvaros. Un pretēji tam, kā izriet no DSEZ likuma 10.panta pirmās daļas 6.punkta, DSEZ teritorijā noteiktie ierobežojumi rīcībai ar zemi neattiecas uz privatizācijas procesu. Citiem vārdiem, publiskas personas zeme, kas atrodas DSEZ teritorijā, nav izņemta no valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas vai atsavināšanas kā publiski tiesiska procesa, t.i., no procesa, kādu pieteicēja uzsākusi, līdz pabeigšanas datumam iesniedzot domē zemesgabala privatizācijas ierosinājumu.

[7.4] Saskaņā ar likuma „Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju” 4.panta pirmo daļu par privatizācijas subjektu var būt fiziskā vai juridiskā persona, kam ir tiesības iegūt Latvijā kustamo vai nekustamo īpašumu. Pieteicēja saskaņā ar Biedrību un nodibinājumu likuma 3.pantu ir atzīstama par juridisko personu, kurai normatīvajos aktos nav noteikts aizliegums iegūt nekustamo īpašumu, līdz ar to saskaņā ar privatizācijas jomu regulējošiem normatīvajiem aktiem nav konstatējami apstākļi, kas liegtu nodot zemesgabalu pieteicējai privatizācijas procedūrā.

[7.5] Piemērojot DSEZ likuma 32.pantu, dome jēdzienu „komersants” ir tulkojusi sašaurināti. Turklāt nav ņemta vērā konkrētā jēdziena nozīme attiecībā uz likuma „Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju” un DSEZ likuma mērķi.

[7.6] Pieteicējas darbības ir vērstas uz to mērķu sasniegšanu, kādi ir noteikti likumā „Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju” un DSEZ likumā. Pieteicēja veic visas nepieciešamās darbības, lai tiktu sasniegti gan biedrības, gan DSEZ mērķi, līdz ar to pārsūdzētajā lēmumā izdarītais secinājums par pieteicējas juridisko statusu ir nepilnīgs un neatbilstošs faktiskajai situācijai. Ne pārsūdzētajā lēmumā, ne normatīvajos aktos nav noteikti šķēršļi, kuru dēļ būtu liegts zemesgabalu nodot privatizācijai.

[8] Par Administratīvās rajona tiesas spriedumu atbildētāja iesniedza apelācijas sūdzību, kurā norādīja, ka zemesgabala nodošana privatizācijai pieteicējai ir pretrunā gan likuma „Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju” mērķim, gan DSEZ likumā noteiktajām prasībām.

[9] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 8.septembra spriedumu pieteicējas pieteikums noraidīts. Spriedumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[9.1] Pirmās instances tiesas spriedums nav pamatots, jo nav nošķirts tiesiskais regulējums, kas nosaka valsts un pašvaldības īpašuma privatizāciju un DSEZ likumā paredzēto atsavināšanas kārtību.

[9.2] Pieteicēja vēlas labvēlīga akta izdošanu, ar kuru nodotu privatizācijai zemesgabalu saskaņā ar likumu „Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju”. Līdz ar to pieteicējas privatizācijas ierosinājums ir izvērtējams saskaņā ar Privatizācijas pabeigšanas likuma 6.panta trešo daļu.

[9.3] Zemesgabals saskaņā ar DSEZ likuma regulējumu ir iekļauts Daugavpils speciālajā ekonomiskajā zonā. DSEZ likuma pārejas noteikumu 1.punkts paredz, ka Daugavpils pilsētas pašvaldības īpašumā tiek nodota Daugavpils speciālās ekonomiskās zonas teritorijā valstij piederošā vai piekrītošā zeme un citi nekustamie īpašumi. Minētā zeme un citi nekustamie īpašumi ir reģistrējami zemesgrāmatās uz Daugavpils pilsētas pašvaldības vārda Daugavpils speciālās ekonomiskās zonas pārvaldīšanas akciju sabiedrības personā pēc robežu nospraušanas dabā un likumā noteikto dokumentu noformēšanas.

[9.4] Atbilstoši DSEZ likuma 3.panta 1.punktam DSEZ ir izveidota ar mērķi veicināt tirdzniecību, attīstīt rūpniecību un satiksmi, kā arī preču eksportu un importu caur Latviju. Tās uzdevums ir piesaistīt ieguldījumus ražošanas un infrastruktūras attīstībai un jaunu darba vietu radīšanai. Savukārt 3.panta 2.punkts norāda, ka DSEZ ir jāveicina Latgales reģiona attīstība. Daugavpils speciālās ekonomiskās zonu pārvalde un uzrauga pārvalde (DSEZ likuma 4.pants).

DSEZ teritorijā esošie zemesgabali ir noteiktam mērķim nošķirts īpašums, kura pārvaldīšanu un izmantošanu regulē DSEZ likums, bet realizē pārvalde. DSEZ teritorijā esošā zeme ir paredzēta noteiktai valsts pārvaldes funkcijas veikšanai, proti, zeme ir paredzēta DSEZ darbībai, kuras mērķis ir veicināt Latgales reģiona attīstību, izmantojot noteiktas formas valsts atbalsta sistēmu. Tādējādi secināms, ka īpašums nav nododams privatizācijai Privatizācijas pabeigšanas likuma 6.panta trešās daļas kārtībā, jo īpašums jau pilda noteiktu valsts funkciju, kas atbilst DSEZ likuma regulējumam. Turklāt šī īpašuma turpmākā pārvaldīšana ir regulēta DSEZ likumā, kas nosaka iespējamās darbības ar īpašumu (tai skaitā ilgtermiņa nomu un atsavināšanu).

[9.5] DSEZ likuma V nodaļa paredz noteikumus, kas jāievēro pārvaldei darbībās ar nekustamajiem īpašumiem. DSEZ likuma 31.panta pirmā daļa paredz, ka, slēdzot zemes un cita nekustamā īpašuma nomas līgumus, pārvalde var līgumā paredzēt to vēlāku atsavināšanu

Daugavpils speciālās ekonomiskās zonas komersantam – zemes un cita nekustamā īpašuma nomnieka īpašumā, ja tiek izpildīti visi likuma un līguma nosacījumi.

[9.6] DSEZ likumā paredzētā īpašuma atsavināšanas kārtība ir nošķirama no Privatizācijas pabeigšanas likuma 6.pantā paredzētās privatizācijas ierosinājumu izskatīšanas kārtības. DSEZ likuma 31.pants paredz citu faktisko apstākļu pārbaudi, kā arī atšķirīgu procesuālo kārtību. Īpašuma atsavināšana DSEZ likuma regulējuma ietvaros notiek, ievērojot zemes gabala nomas līguma noteikumu izpildi. Lēmumu par atsavināšanu ir jāpieņem pārvaldei nevis domei (DSEZ likuma 30.panta otrā daļa). Savukārt Privatizācijas pabeigšanas likuma 6.panta trešās daļas izpratnē nav izšķirošas nozīmes apstāklim, vai nomnieks izpilda nomas līguma nosacījumus. Privatizācijas procesa ietvaros tiek pārbaudīts tikai tas, vai īpašums ir nepieciešams valsts vai pašvaldības funkciju izpildei. Ja zemesgabals nav nepieciešams valsts vai pašvaldības funkciju izpildei, tad to var nodod privatizācijai neatkarīgi no tā, ka nomnieks nav izpildījis nomas līguma noteikumus.

[9.7] Pieteicēja savu prasījumu privatizēt iznomāto zemesgabalu pamato ar 2006.gada 31.augusta privatizācijas ierosinājumu un likuma „Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju”, kā arī Privatizācijas pabeigšanas likuma normām. Līdz ar to šīs lietas ietvaros ir izvērtējams vienīgi tas, vai īpašums ir privatizējams, ņemot vērā Privatizācijas pabeigšanas likuma regulējumu, proti, nav vērtējama zemesgabala atsavināšana DSEZ likuma normu izpratnē. Līdz ar to nav jāvērtē zemes nomas līguma noteikumi un to izpilde. Līdz ar to arī turpmāk pieteicēja var īstenot savas intereses iegūt īpašuma tiesības uz zemesgabalu, ievērojot DSEZ likuma un zemes gabala nomas līguma regulējumu, nevis izmantojot tiesisko kārtību par pašvaldībai piederoša zemesgabala privatizāciju, kurš nav nepieciešams valsts vai pašvaldības funkciju veikšanai.

[10] Nepiekrītot apgabaltiesas spriedumam, pieteicēja nolēma iesniegt kasācijas sūdzību.

Pieteicēja vērsās advokātu birojā „Taisnība”, kas specializējās tostarp privatizācijas jautājumos. Birojā kasācijas sūdzības sagatavošana tika uzticēta zvērināta advokāta palīgam Tālivaldim Tālim.

Pieteicējas ieskatā, tiesa ir kļūdaini interpretējusi un piemērojusi strīdus tiesību normas. Pieteicēja Tālivaldim norādīja, ka ir sašutusi, ka neatkarīgi no tā, ka pieteicēja faktiski ir subjekts, kas var ierosināt zemesgabala privatizāciju un ir izpildījusi visus Nomas līguma, t.i., publisko tiesību līguma, noteikumus, proti, faktiski jau uzbūvējusi Zinātnes tehnoloģiju inovāciju centru, tiesa pieteicējas prasījumu apelācijas instancē ir noraidījusi. Šāds liegums pieteicējai kā biedrībai iegūt īpašumā strīdus zemesgabalu aizskar tās Latvijas Republikas Satversmē garantētās tiesības uz īpašumu. Turklāt, pieteicējas ieskatā, apelācijas instances tiesa ir pārkāpusi objektīvās izmeklēšanas principu, jo spriedumu motivējusi ar apsvērumiem, kas vispār nav bijuši par pamatu pārsūdzētajam lēmumam. Tiesa arī nav vērtējusi apstākli, ka kopš privatizācijas ierosinājuma iesniegšanas un pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas ir pagājuši gandrīz 7 gadi, kā arī nav izlēmusi pieteicējas prasījumu par zaudējumu atlīdzināšanu. Tāpat pieteicēja izteica neapmierinātību ar faktu, ka apgabaltiesa lietu izskatījusi rakstveida procesā, kaut arī pieteicēja bija izteikusi lūgumu lietu izskatīt mutvārdu procesā un pirmās instances tiesā lieta arī tika izskatīta mutvārdu procesā.